

Jaume Vallcorba, *in memoriam*

El 23 d'agost passat moria, als 64 anys, el filòleg i editor Jaume Vallcorba Plana, fundador de Quaderns Crema (1979) i d'Acantilado (1999), editorials que va dirigir fins a la seva mort.

AMADEU CUITO

Quan el vaig conèixer, ara farà uns quinze o setze anys, Jaume Vallcorba ja era un home fet i construït. Molt ben construït. Era a més, des de feia anys, un editor de gran prestigi. Jo, que no sóc escriptor, vaig tenir l'atreviment de donar-li un text de clares pretensions literàries, que de temps portava al pap i havia escrit en un intent de fer definitivament meva la llengua materna. En Jaume va tenir la gentilesa de llegir-lo i de fer-me uns molt judiciosos suggeriments que em van permetre llimar-lo i escurçar-lo. La segona versió li devia semblar prou acceptable i la va publicar. D'aquests encontres, al principi de caràcter professional, va sorgir molt ràpidament una singular i molt profunda amistat. Conviccions polítiques i religioses diferents no eren per a Jaume Vallcorba obstacle per oferir espontàniament la seva confiança i amistat. Com tota personalitat forta, la d'en Jaume era complexa i alhora totalment transparent. Sense cap de les habilitats pròpies de tota mundanitat intel·lectual, posava sobre la taula i defensava les seves idees polítiques, socials i religioses així com les seves inclinacions literàries amb una sorprenent claredat i consistència, a la vegada que era capaç no solament de respectar i tolerar, sinó d'acceptar i valorar les opinions contràries. D'aquesta, avui dia, tan in-

usual llibertat d'esperit ja en vaig apreciar una primera mostra quan, coneixent la seva aversió per les manifestacions maximalistes del catalanisme, vaig descobrir que va ser ell i no pas cap dels editors catalanistes de l'època el que havia publicat a finals

dels vuitanta els més famosos articles d'Eugeni Xammar, sense oblidar-se d'incloure-hi els més radicals i ultranacionalistes que per motius d'una altra militància jo havia demanat a Xammar per als números d'un *Mirador* ressuscitat a França el 1966. D'aquesta llibertat d'esperit en vaig ser més tard personalment beneficiari. Ell coneixia infinitament més bé que no pas jo la tradició cultural de la que era fill, i la coneixia sense els prejudicis dels que havien perdut la guerra, i encara teníem els que els havíem mamat a l'exili. Gràcies a en Jaume

Jaume Vallcorba, en ser guardonat per la Fira Internacional del Llibre de Gualajara (Mèxic), el 29 de novembre del 2010.

he pogut llegir i apreciar al seu just valor, entre altres, autors com Ors, Riquer o Estelrich, que sense ell hauria ignorat.

Anys abans de conèixer en Jaume, ja m'havia adonat que a diferència dels grans marxants de llibres, igual que galeristes com Pierre Matisse o Ernst Beyeler a diferència dels tradicionals marxants d'art, Quaderns Crema i més tard Acantilado eren transmissors de cultura amb gustos i criteris perfectament definits. El que encara no sabia era que en Jaume a més d'un gran editor era també un refinat artesà del llibre. Ja li havia sentit dir al meu amic Jean-Claude Fasquelle, en aquella època president de l'editorial Grasset, en agafar per atzar d'una taula de casa un llibre d'en Jaume: "Oh! *Quel beau livre!*". Sempre: papiers de qualitat, tipografies elegants, dissenys gràfics originals, compaginacions equilibrades, cobertes exquisides, contracobertes suggestives, encuadernacions sòlides i flexibles, tot de la mà d'un mateix home que ha practicat i dominat personalment molts d'aquests oficis. No crec que en quedi cap com ell, però estic segur que amb la mateixa i extraordinària meticulositat en què va deixar ordenat i programat el seu funeral ha deixat ordenada la continuïtat de les seves editorials a mans de la seva esposa amb la tranquil·litat de saber Sandra Ollo perfectament capacitada per mantenir-les en els mateixos nivells d'independència i perfecció.

Si els lectors de Quaderns Crema i Acantilado ens hem beneficiat de la

insaciable curiositat d'en Jaume, els seus amics hem tingut el privilegi de gaudir de la seva enorme vitalitat, del seu sentit de l'humor, del seu riure i de

**Papiers de qualitat,
tipografies elegants,
disseny gràfic original,
compaginacions
equilibrades,
cobertes exquisides,
contracobertes
suggestives,
encuadernacions
sòlides i flexibles, tot
de la mà d'un mateix
home que ha
practicat i dominat
personalment molts
d'aquests oficis.**

les seves ganes de viure. En una de les últimes visites que li vaig fer, al mes d'agost, per distreure'l, li vaig contar el que havia dit Isaac Bashevis Singer en rebre el premi Nobel de literatura, quan preguntat perquè escrivia en una llengua morta com el jiddisch havia contestat que li agradava escriure històries de fantasmes i que com més morta és una llengua més vius són els fantasmes i que, com tothom sap, tots els fantasmes parlen jiddisch. Hi afegia una altra raó no menys important.

Creia fermament en la resurrecció i que el primer que li preguntarien tots els jueus que parlen jiddisch en resuscitar seria sense dubte: quina és l'última novetat que s'ha publicat en jiddisch? Encara sento aquell riure seu, tan elèctric i tonificant. Quan li vaig explicar les raons que Bashevis havia donat d'escriure per als nens, és a dir: 1) perquè no llegeixen mai els crítics. 2) Perquè no busquen mai en els llibres trobar la seva identitat, ni 3) desfer-se de la seva culpabilitat, o de la seva alienació. 4) Perquè no els serveix de res la psicologia, i 5) detesten la sociologia. 6) Perquè no intenten entendre Kafka ni *Finnegans Wake*. 7) Perquè creuen en Déu, la família, els àngels, els dimonis i les bruixes. 8) Perquè no s'amaguen de badallar quan el llibre és avorrit. 9) Perquè no esperen que el seu autor favorit redimeixi la humanitat i no estan per aquestes criaturades... encara veig, com si fos ara, espurnejar els seus ulls, satisfet de sentir el seu estimat Bashevis Singer declinar alguns dels seus criteris editorials.

Confio que el món de la cultura, el de l'ensenyament i el de l'editorial continuaran recordant els valors que defensava Jaume Vallcorba. Jo, de ben segur continuaré recordant a més l'amic que m'ha deixat. ■

Amadeu Cuito (Barcelona, 1936) és advocat i economista. Va iniciar-se en el món de la literatura amb El jardí sense temps (2004), que va tenir una acollida excel·lent de la crítica. El 2006 va publicar Contes d'un carrer estret i el 2011 Memòries d'un somni, llibres tots ells editats per Quaderns Crema.

